

ERJARVOISUUS

39. väestötieteen jatko- ja täydennyskoulutusseminaari 6.-7.11.2014

Tvärminnen eläintieteellisellä asemalla

Ohjelma

Torstai 6.11.

- 9.00 Lähtö Helsingistä (Rautatientori, Mikonkadun tilausajopysäkki)
11.15 Saapuminen Tvärminnen eläintieteelliselle asemalle
11.30 Seminaarin avaus (Pekka Martikainen, Helsingin yliopisto)
11.35 **Petri Ylikoski:** Eriarvoisuus ja erilaisuus
12.20 Lounas
13.15 **Mikko Aro:** Koulutusekspansio ja koulutusinflaatio
14.00 **Markus Jäntti:** Mahdollisuuksien eriarvoisuus ja tulonjako
14.45 Kahvi
15.15 **Outi Sirniö:** Pieni- ja suurituloisuuden ylisukupolvisuus
16.00 **Timo Kauppinen:** Perhetaustan yhteys nuorten aikuisten sosiaalitukien varassa elämiseen hyvinä ja huonoina aikoina
16.45 Päivällinen
17.30 **Marika Jalovaara & Jani Erola:** Paremmat porukat? Perhedynamiikka ja sosiaalinen liikkuvuus
18.30 Sauna
20.30 Illanvietto

Perjantai 7.11.

- 8.00 Aamiainen
9.00 **Jessica Nisén:** Koulutus ja lastenhankinta miehillä
9.45 **Kristiina Manderbacka:** Terveyspalvelut ja terveyserot
10.30 Tauko
10.45 **Jenni Blomgren:** Kelan sairaanhoitokorvaukset terveyden ja terveydenhuollon eriarvoisuuden indikaattoreina
11.45 Lounas
13.00 **Juha Alho:** Tuloluokkien mukaan laskettujen elinajanodotteiden määrittely ja laskenta
14.00 Lähtö paluumatkalle
16.00 Paluu Helsinkiin

Alustusten kuvaukset

Eriarvoisuus ja erilaisuus

Petri Ylikoski, Professori, Helsingin yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos

Pohdin esityksessäni eriarvoisuuden ja erilaisuuden suhdetta sekä yhteiskuntafilosofian että metodologian näkökulmasta. Mikä tekee joistakin yksilöiden ja ryhmien välisistä eroista eriarvoisuutta (tai todistusaineistoa sellaisesta)? Millaisissa olosuhteissa erilaisuus (tai sen puute) todistaa eriarvoisuudesta?

Koulutusekspansio ja koulutusinflaatio

Mikko Aro, Tutkija, Turun yliopisto, Kasvatustieteiden laitos

Tarkastelen esityksessäni koulutusekspansiota ja koulutuksen työmarkkina-arvon muutosta Suomessa, sekä näiden kehityskulkujen yhteyksiä tasa-arvoon ja eriarvoisuuteen.

Mahdollisuuksien eriarvoisuus ja tulonjako

Markus Jäntti, Professori, Tukholman yliopisto, Sosiaalitutkimuksen instituutti

Mahdollisuuksien pikemmin kuin tulemien tasa-arvolla on laaja kannatus niin julkisessa keskustelussa kuin yhteiskuntateoriassa. Mahdollisuuksien tasa-arvo on myös keskeinen motivaatio tutkia sukupolvien välistä tuloliikkuvuutta ja perhetaustan merkitystä yleisemmin. Esityksessä tarkastellaan miten kuva tulonjaosta muuttuu kun yleisestä eriarvoisuudesta eristetään mahdollisuuksien epätasa-arvo ja verrataan saatua kuvaa muihin lähestymistapoihin.

Pieni- ja suurituloisuuden ylisukupolvisuus

Outi Sirniö, Tohtorikoulutettava, Helsingin yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos

Tarkastelen esityksessäni mahdollisuuksien tasa-arvoa tulotason näkökulmasta. Tulotaso määrittää merkittävästi yksilön elinoloja ja mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Tulotaso ei kuitenkaan määräydy sattumanvaraisesti, vaan perhetaustalla on oma osuutensa saavutetun tulotason ennustajana. Esittelen viimeisimpiä tuloksia pieni- ja suurituloisuuden riskiä ennustavista ylisukupolvisista sosioekonomisista tekijöistä.

Perhetaustan yhteys nuorten aikuisten sosiaaliturvan varassa elämiseen hyvinä ja huonoina aikoina

Timo Kauppinen, Erikoistutkija, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos

Nuorten tiedetään olevan haavoittuva ryhmä työmarkkinoilla taloudellisen taantuman aikana. Vähemmän on tietoa siitä, missä määrin tämä haavoittuvuus vaihtelee erilaisista taustoista tulevien nuorten välillä. Esittelen esityksessäni alustavia tuloksia tutkimuksesta, jossa selvitetään vanhempien taloudellisen huono-osaisuuden yhteyttä 18–22-vuotiaiden nuorten tukiriippuvuuteen ennen vuoden 2008 talouskriisiä ja sen jälkeen. Tukiriippuvuutta kuvataan tutkimuksessa työmarkkinatuen, asumistuen ja toimeentulotuen osuudella tuloista.

Paremmat porukat? Perhedynamiikka ja sosiaalinen liikkuvuus

Marika Jalovaara, Akatemiaturkija, Turun yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos

Jani Erola, Professori, Turun yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos

Miten vanhempien sosiaalisen aseman paraneminen ja heikkeneminen vaikuttavat lasten aikuisiän asemaan? Onko väliä, johtuuko muutos vanhempien uraliikkuvuudesta vai perheen vanhempien vaihtumisesta erojen ja uusperheiden muodostumisen myötä?

Koulutus ja lastenhankinta miehillä

Jessica Nisén, Tohtorikoulutettava, Helsingin yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos

Esityksessä tarkastellaan koulutuksen ja lastenhankinnan välillä havaittuja yhteyksiä miehillä. Erityisesti esitellään suomalaisen aineiston valossa koulutuksen mukaisia eroja miesten ikäryhmittäisessä hedelmällisyydessä ja arvioidaan missä määrin koulutuksen mukaiset erot miesten elinikäisessä lapsikertymässä selittyvät muilla lapsuuden tai aikuisiän sosioekonomisilla resursseilla.

Terveyspalvelut ja terveiserot

Kristiina Manderbacka, Tutkimuspäällikkö, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

Terveyden tasa-arvo on yksi Suomen terveyspolitiikan keskeisistä tavoitteista. Terveyspalvelujen osalta se on yleisesti ymmärretty palvelujen tarpeen mukaisena saatavuutena maksukyvyistä riippumatta. Esityksessä tarkastellaan sosioekonomisia eroja terveyspalvelujen saatavuudessa, käytössä ja lopputuloksissa sekä niiden mahdollisia yhteyksiä terveyseroihin.

Kelan sairaanhoitokorvaukset terveyden ja terveydenhuollon eriarvoisuuden indikaattoreina

Jenni Blomgren, Erikoistutkija, Kelan tutkimusosasto

Kela maksaa suomalaisille sairaanhoitokorvauksia eli Kela-korvauksia reseptilääkeostoista, terveyspalveluihin liittyvistä matkoista, yksityislääkäri- ja yksityishammaslääkärikäynneistä sekä yksityisestä tutkimuksesta ja hoidosta. Ketkä näitä korvauksia saavat ja miten ne jakautuvat Suomessa eri sosiodemografisille ryhmille? Mitä sairaanhoitokorvausten jakautuminen kertoo yhtäältä terveyden ja toisaalta terveydenhuollon eriarvoisuudesta Suomessa?

Tuloluokkien mukaan laskettujen elinajanodotteiden määrittely ja laskenta

Juha Alho, Professori, Helsingin yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos

Tulojen hankinta ja saaminen ovat assosioituneet sellaisten elämäntapaan ja perinnöllisyyteen liittyvien tekijöiden kanssa, joilla voi olla syy-yhteys kuoleman riskiin. Tuloluokkien (esim. tulojakauman desiilien) mukaan lasketut elinajaodotteet voivat tästä syystä kertoa yhteiskunnan eriarvoisuudesta. Tarkastelen esityksessäni eri tapoja operationaalistaa elinkaaren yli laskettua tuloluokan käsitettä ja mahdollisuuksia laskea tämän pohjalta elinajanodotteita.